Uittreksel verslagen Investeringsbesluit Geothermie – Mei/juni 2016

Commissie B&V 18/05/16

B1. Investering geothermie en warmtenet Noordwest
(raadsvoorstel 29 april 2016)
Inspreker mw. Kiki (op persoonlijke titel) vindt het project een opgelegd systeem waar individuen geen invloed op hebben. Spreker zal milieuorganisaties vragen bezwaar te maken tegen het raadsvoorstel om WarmteStad op te richten. De politiek moet buiten een door de politiek opgezet energiebedrijf blijven. De gemeente heeft weinig ervaring met het onderwerp. Bewoners hebben een onafhankelijk systeem nodig.
Inspreker dhr. Den Boer (op persoonlijke titel) heeft veel duurzame maatregelen aan zijn woning getroffen. Spreker heeft een dilemma omdat hij geen maatregelen kan treffen die gasgebruik overbodig maken. Aansluiting op het warmtenet zou dit probleem oplossen. Dit kan echter niet op korte termijn omdat grote afnemers voorrang krijgen. Kan er op korte termijn een fijnmazig net komen?
Dhr. Koks (SP):

- Staat volledig achter het geothermieproject. Het helpt de stad energieneutraal te worden.
- De fractie heeft nog enkele twijfels.
- Ten eerste de veiligheid in verband met aardbevingen: waar blijft het onderzoek van het Duitse bureau? Experts adviseerden meer onderzoek te doen om meer zekerheid over de ondergrond te krijgen. Is dit keuzemoment opgenomen in de aanpak?
- Ten tweede de omwonenden: wat doen NAM en WarmteStad als schade aan hun huizen ontstaat? Een ander punt is de positie van de huurders: kunnen de kosten van overstap van gas naar aardwarmte worden vergoed? Huurders zijn nu 15% goedkoper uit dan het bedrag op basis van de Warmtewet. Dit positieve verschil moet voor lange tijd worden gegarandeerd. Wat vindt het college? En: waar is de reactie van de huurdersvertegenwoordiging bij de corporaties?
- Ten derde de bedrijfseconomische risico's: welke zekerheden zijn er? Er zijn nog geen contracten met externe financiers: willen zij een gemeentelijke garantstelling? De RebelGroup maakt enkele kritische kanttekeningen. Is het college bereid het idee voor een doen - niet doen besluit over te nemen?
- De bv wordt een nutsbedrijf. Bij eventueel vermarkten moet de raad het laatste woord hebben.

Dhr. Van der Glas (GroenLinks):

- Is groot voorstander van het project.
- De risico's: de reactie van WarmteStad is plausibel.
- De fractie maakt zich geen zorgen over de afname. Waarom ontbreken de scholen?
- Financiële participatie: is crowdfunding een manier om iedereen te kunnen laten participeren?

Dhr. Loopstra (PvdA):

- Is onder de indruk van de zorgvuldigheid waarmee het project is opgezet.
- Vindt dat de gemeente een grote verantwoordelijkheid blijft dragen na oprichting van de bv. De gemeente moet een beslissende stem hebben. Vindt het college dat ook?
- Social return: worden de richtlijnen van de gemeente gehanteerd? Is social return onderdeel van de aanbesteding?
- Werkgelegenheid: wat gaat het college doen om werkzoekenden in de stad aan werk bij dit project te helpen?
- Noorderpoort en Alfacollege: gaat het college iets doen om opleidingen af te stemmen op werken bij het project?
- Elektrisch koken: kan het college er bij corporaties op aandringen een betalingsregeling te treffen voor de aanschaf van nieuwe kookspullen en dergelijke?
- Op een vraag van dhr. Koks (SP): het klopt dat er risico's zijn. De fractie heeft vertrouwen in de gedegen opzet van het project.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Is tevreden over de voorgelegde stukken.
- Dit is het moment voor go/no-gobeslissing. De gemeente gaat nl. 7 miljoen euro uitgeven.
- De risico's: hoeveel geld is de gemeente kwijt als het project mislukt?
- Robuustheid van de afname: er is meer duidelijkheid nodig over de afzetmarkt.
- Technische onzekerheid: er zijn nog enkele problemen.
- De gemeente gaat zelf een rechtspersoon oprichten omdat de markt niet wil.
- Onderbouwing energieprijzen: dit blijft onzeker. Wat gebeurt als de energieprijzen wel stijgen? Kan de businesscase dit verdragen?
- De vergelijking met wind en zon: kan worden aangegeven hoeveel wind- en zonne-energie met hetzelfde bedrag kan worden bereikt? Hoe kijkt het college aan tegen het feit dat de warmtebron na 50 jaar leeg is en pas 100 jaar later weer kan worden gebruikt?
- Spreker wijst op het duurzame en het economische aspect: wat geeft de doorslag en wat heeft voorrang? Zie de uitspraken van dhr. Herbers bij de expertmeeting.
- De fractie is gezien het bovenstaande en gezien de genoemde risico's en onzekerheden op dit moment niet voor het project. Is dit project het waard zulke grote risico's te lopen? Het gaat om een grote investering.

Mw. Venema (PvdD):

- Kan worden overwogen snel een fijnmazig warmtenet aan te leggen?
- De fractie is groot voorstander van toepassing van geothermie.
- Spreker is positief over de samenwerking met de Gasunie en is het eens met de SP om de definitieve samenwerking eerst aan de raad voor te leggen.
- De communicatie verloopt goed.
- De fractie is het eens met het voorstel en met de verstrekking van 7 miljoen euro. Het risico op aardbevingen is nagenoeg weggenomen.

Dhr. Schimmel (D66):

- Het project helpt om de ambitie te realiseren om als stad energieneutraal te worden.
- De risico's zijn door het college goed afgedekt. Het risico op aardbevingen is nagenoeg nihil.
- Het grootste risico doet zich voor bij het boren van de put. Als dat mislukt, kan een warmtenet op basis van biomassa worden gerealiseerd.
- Een ander risico wordt gevormd door de afnamecontracten. Als de raad een definitief besluit neemt, liggen de contracten voor de eerste fase op tafel en dat is positief.
- De fractie stemt in met het voorstel.

Mw. Koebrugge (VVD):

- Is positief over het project. Nog niet alle risico's zijn weerlegd.
- Wat als de biomassacentrale niet werkt? Welke gevolgen heeft dit voor de omgeving? Wordt dan genoeg energie geleverd?
- Andere risico's: onvoldoende afnemers en financiële risico's. Wat is het maximale financiële risico?
- Heeft het college nagedacht over go/no-gomomenten? De fractie vindt die noodzakelijk.
- Als het rendement lager dan 6% wordt, moet het project worden gestopt.
- Als het experiment slaagt, zal de energievoorziening via geothermie niet volledig in handen moeten zijn van de overheid. De markt zal een rol moeten spelen. De raad moet daarover besluiten.
- Een goede communicatie met de bewoners is noodzakelijk.

Dhr. Ubbens (CDA):

- Vindt geothermie een belangrijke energiebron in verband met het langetermijndoel.
- Helaas doen door de lage rendementen geen commerciële partijen mee.
- De experts lieten zien dat de veiligheidsrisico's klein zijn en goed onderbouwd zijn.
- De second opinion van de RebelGroup is vrij kritisch.
- Het is vreemd dat de RebelGroup geen inzage had in het rekenmodel. Daardoor kon zij geen garanties afgeven. Wanneer ontstaat hierover duidelijkheid? Hetzelfde geldt voor duidelijkheid over de afzet.

- De RebelGroup is kritisch over de te verwachten kosten van het boren en over de gehanteerde contractvorm. Wie betaalt de eventuele hogere kosten van het boren? Hoe groot is het risico van de gemeente?
- De gasprijs: wat is de invloed van een blijvend lage gasprijs? Omdat de kosten gelijk blijven, is de vraag of er voldoende ruimte is om dit soort tegenslagen op te vangen.
- De kritiek van de RebelGroup wordt niet volledig door WarmteStad weerlegd. Kan de raad niet beter een besluit nemen als de afnamecontracten en de contracten met de banken zijn getekend?

Dhr. Sijbolts (Stadspartij):

- Hoe gaat de Gasunie participeren? Op zich is dit positief.
- Onderbouwing kosten van de putten: hieraan zit een risico en de RebelGroup doet aanbevelingen. Neemt het college de aanbevelingen over?
- De prijs voor de consument: bij een dalende gasprijs bestaat een risico dat een laag tarief voor de consument niet mogelijk is. Consumenten mogen niet op hogere kosten worden gejaagd.
- De RebelGroup zegt dat de businesscase onvoldoende is om externe financiers aan te trekken. Tevens zegt het bureau dat een definitieve businesscase kan worden opgesteld na afronding van het proces met de afnemers. Wat zijn de gevolgen voor het raadsvoorstel?
- Wanneer komt duidelijkheid over de andere kritiekpunten van de RebelGroup?
- Spreker is voor het opknippen van besluiten. Is dat mogelijk?

Dhr. Lammers (Student en Stad):

- Is positief over het project. Het project is belangrijk om de energiedoelen te halen. Het levert voordelen op voor de bewoners.
- Het overschakelen van gas op elektriciteit: hoe worden de kosten van bewoners vergoed?
- De risico's zijn onvoldoende reden om niet door te gaan met het project.

Mw. Woldhuis (Fractie Woldhuis):

- Het is goed dat de gemeente energieneutraal wil worden. De vraag is of dit ten koste van alles moet worden nagestreefd. De risico's moeten volstrekt helder zijn en moeten worden afgewogen.
- Het risico op aardbevingen is gering. Toch moet er serieus naar worden gekeken.
- De businesscase moet worden doorgerekend met hogere investeringskosten, een lagere gasprijs, een reële jaarlijkse indexering en de omzetontwikkeling op basis van definitieve afspraken met stakeholders.
- De risico's moeten niet bij de gemeente worden neergelegd.
- De fractie vindt het gezien de onduidelijkheden nu niet moment ja of nee tegen het project te zeggen.

Wethouder Gijsbertsen:

- Geeft het energetisch belang aan van het project. Het project is qua omvang vergelijkbaar met vijf grote windmolens en met 140 voetbalvelden met zonnepanelen.
- Dit project dekt ongeveer 25% van de taakstelling op warmtegebied. Het gaat om een bewezen techniek.
- De opleidingen hebben baat bij deze voor de stad nieuwe vorm van kennis.
- De raad is goed geïnformeerd over de risico's. In veel gevallen is het gelukt die te mitigeren.
- Het financieel risico voor de gemeente is 7 miljoen euro. Daar bovenop komt het risico van de boring: als die mislukt, heeft de gemeente een maximaal restrisico van een deel van de 3 miljoen euro die daarmee is gemoeid. In totaal is het risico voor de gemeente maximaal 10 miljoen euro in het geval alles misgaat. Het risico op het mislukken van de boring is kleiner dan 2%. De gemeente heeft daarvoor een reservering gemaakt.
- Het risico bij de afzetcontracten: de afspraak is dat er contracten liggen met een omvang van 3500 woningequivalenten op het moment van de raadsvergadering. Dit aantal stijgt nog tot 4200. Dit is opgenomen in de businesscase. Er zijn scenario's ontwikkeld op basis van de basecase.

- In bepaalde scenario's zijn combinaties van risico's doorgerekend. De internal rate of return geeft het resultaat weer. Conclusie is dat er een robuuste basecase is en dat de afzet de nodige aandacht blijft vragen.
- In bepaalde scenario's is rekening gehouden met een lagere gasprijs. Ook is een voorziening opgenomen.
- De second opinion: het klopt wat de RebelGroup zegt over het model. Het model moet nader gespecificeerd worden als met banken wordt gesproken over de financiering.
- De financiering: de door banken genoemde voorwaarden, de term sheets, laten zien dat financiering mogelijk blijkt. De gemeente heeft als voorwaarde dat geen moedergarantie wordt verstrekt.
- De inschatting van de risico's door de RebelGroup is anders dan die door WarmteStad. Het college wil zo behoudend mogelijk schatten en heeft goed naar beide inschattingen gekeken.
- De scholen: O2G2 wil in een latere fase meedoen.
- Social return: het college gaat zich hiervoor inspannen.
- Crowdfunding is bij dit project nogal ingewikkeld.
- Elektrisch koken door de afnemers: de wethouder zegt toe samen met de corporaties uit te zoeken hoe deze investering voor iedereen betaalbaar kan worden.
- Rol van de gemeente: de gemeente heeft een bepalende rol zoals de raad in 2015 heeft vastgelegd. Binnen de onderneming heeft de gemeente een doorslaggevend belang.
- Rapport over de bodem en aardbevingen: de wethouder zegt toe de geoloog op 1 juni toelichting te laten geven.
- Biomassa: hiermee kunnen 7500 wooneenheden worden verwarmd.
- Technische zaken: wat het college op dit moment moet weten, weet het college. Er hoeven geen nieuwe aspecten te worden verkend. Op het moment van de eerste boring worden nieuwe zaken duidelijk zoals de druk.
- Het college streeft er samen met de corporaties naar het tarief onder de gasprijs te houden. Elke vier jaar wordt herijkt met het oog op de tarieven.

Het voorstel gaat als bespreekstuk naar de raad van 8 juni 2016.

Gemeenteraad 08/06/2016

9.a: Investering geothermie en warmtenet Noordwest (raadsvoorstel 29 april 2016)

De VOORZITTER: Wie mag ik daarover het woord geven? De heer Koks heeft het woord.

De heer KOKS (SP): Nou, dan kan ik wel even over mijn vakantie in Spanje vertellen. Voorzitter, in de aanloop naar dit raadsvoorstel heeft ook de SP-fractie zich gedurende twee jaar een mening gevormd over de voordelen en risico's van de aardwarmte. Ons oordeel is gebaseerd op informatie uit werkbezoeken, informatieavonden met bewoners, voorlichting door externe deskundigen en rechtstreekse vragen aan WarmteStad. De brief van het college hecht voor ons op de valreep nog een paar losse eindjes aan elkaar. De eerste kwestie voor de SP-fractie was of door boorputten in de grond risico van bodemvervuiling en het ontstaan van aardbevingsrisico's zouden optreden. De putten zijn een gesloten systeem en het Slochterenveld staat los van de ondergrond van Zernike. Aardwarmte haalt niets uit de grond. De kans op bodemvervuiling en aardbevingen is nauwelijks aanwezig. Dan is voor de SP van groot belang de bescherming van de huurders, die deels gedwongen, worden aangesloten op Warmtenet. Er zijn garanties vastgelegd dat deze huurders op lange termijn financieel voordeel hebben bij de aansluiting op het warmtenet. Op de derde plaats speelt de financiële haalbaarheid van de BV Warmtenet een rol. Voor de SP-fractie staat de energieneutrale doelstelling voor 2035 buiten kijf. Het is onze gemeentelijke bijdrage om onze planeet leefbaar te houden. Het gebruik vaan aardwarmte levert een forse bijdrage aan het bereiken van die doelstelling. Enig financieel risico is daarom voor de SP-fractie acceptabel, hoewel dit niet ten koste mag gaan van sociale kwesties, zoals volkshuisvesting en armoedebestrijding. Het bedrijfsplan van Warmtenet BV heeft voor de SP-fractie de kritische beoordeling van een extern onderzoek doorstaan. De slechtst

denkbare varianten blijken het bedrijfsplan niet onderuit te halen, op eentje na. Stel dat de prijs van fossiele energie door elke realistische bodem zakt, dan heeft de BV een financieel probleem. Maar dat niet alleen: ook de andere CO2-verlagingsdoelstellingen worden dan bedreigd. Mensen kiezen dan toch voor fossiele brandstoffen, in plaats van voor duurzame. We roepen partijen op in de aanloop van de verkiezingen voor maart volgend jaar een standpunt in te nemen. Hoe kan voorkomen worden dat dalende prijzen voor fossielen brandstoffen een bedreiging vormen voor onze duurzame doelstellingen?
Kortom, voorzitter, bewoners in de betreffende wijken, de stad en onze raad zijn goed in staat gesteld zich een mening te vormen over de aardwarmte. Wij steunen het voorstel des te meer omdat het warmtenet een nutsbedrijf wordt, grotendeels van de stad en van de Stadjers. Energievoorziening is voor de SP, net zoals onderwijs, zorg of volkshuisvesting niet voor de markt. Keer op keer bewijst de markt vooral geïnteresseerd te zijn in de vraag: wat schuift het? Ook bij het benutten van aardwarmte gaan de kosten voor de baten uit. Het duurt een tijd voordat er wat te schuiven valt. De eerste jaren zijn voor de markt niet interessant. De belastingbetaler mag de risico's dragen en de markt wacht af wat er te verdienen valt. Daarom, voorzitter, is de SP blij dat tot in de verre toekomst de gemeenteraad van Groningen gaat over het nutsbedrijf Warmtenet. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, ik hoor de heer Koks helemaal niets zeggen over dat die ondergrens niet is gehaald. Wat vindt u daarvan?

De heer KOKS (SP): Ja, die ondergrens, waar de collegebrief van gisteren over rept. Dat scheelt driehonderd woningequivalenten, zoals dat zo mooi heet. Het college schetst reële kansen dat, voordat de eerste boor de grond in gaat, ook die driehonderd gerealiseerd zijn. En wij verwachten dat, mocht dit niet het geval zijn onverhoopt, het college dan hier in deze raad terugkomt, het probleem schetst en er een oplossing bij doet.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja voorzitter, ho even hè? Stel je voor: we verdelen hier zetels. We verdelen hier 39 zetels en ik haal straks 1200 stemmen en 1400 is een voldoende. Nou, dan krijg je ook geen zetel. Het is een ondergrens, mijnheer Koks! Als de ondergrens nog niet eens is gehaald, wat zegt dit dan over de financiële risico's? U gaat daar veel te snel aan voorbij.

De heer KOKS (SP): In het bedrijfsplan zoals Warmtenet opgesteld heeft, zit een aantal buffers, en het college geeft een reëel perspectief wat ons betreft, om die driehonderd binnen te halen, om dat eventueel voor een tijdje op te vangen.

De VOORZITTER: U krijgt nog een termijn zo meteen, dus u kunt al uw opmerkingen over dit punt kwijt. Wie? Ja, de heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (D66): Ja dank u wel, voorzitter. Aangezien we toch ruim de tijd hebben, ga ik ook maar even hier staan, dat is wel zo leuk. Het is natuurlijk toch wel een beetje een historische dag, als dit project uiteindelijk blijkt te lukken.
Sinds 2006 bestaat in deze gemeente de ambitie om in de toekomst energieneutraal te worden. Volgens mij wilden we dat in 2006 nog in 2025 gerealiseerd zien. Sinds 2011 hebben we die datum uiteindelijk gezet op 2035. Het is een ambitie die ook door de gehele raad gedeeld wordt en dat is meerdere malen aangegeven in commissies, op momenten dat wij spreken over duurzaamheid. Dit project is niet zomaar een project op het gebied van duurzaamheid, het is een tamelijk grote klap die we hiermee zouden kunnen maken. Dit project voorziet in de warmtebehoefte van ongeveer 10.000 woningequivalenten, inderdaad een zeer mooi woord, mijnheer Koks. Het is daarmee meteen een kwart van onze doelstelling op het gebied van warmte en als we het over onze totale energiebehoefte hebben, hebben we het over zo'n 4%, die dit project in een keer voor ons zou kunnen realiseren. Dus, wat dat betreft een project dat een enorme bijdrage kan leveren aan onze duurzaamheidsambitie, die inderdaad zeer belangrijk is, daar heeft de heer Koks zonet ook alweer aan gerefereerd. Maar ook wij onderkennen dat dit project niet zonder risico's is. Wij hebben ook, net zoals de heer Koks, de

afgelopen maanden, misschien wel de afgelopen jaren, tal van bijeenkomsten gehad, tal van expertmeetings en tal van second opinions op dit project, waaruit blijkt dat die risico's, in elk geval naar de mening van mijn fractie, zeer adequaat zijn afgedekt.
Op hoofdlijnen, ik ga ze maar even kort langs, zijn er drie grote risico's die je voorziet bij een project als dit. Het eerste is het risico op seismiciteit, waar we hier helaas de nodige ervaring mee hebben. Op basis van de expertmeeting die we vorige week nog hebben gehad, denk ik dat we allemaal kunnen concluderen dat het risico op seismiciteit bij dit project eigenlijk totaal niet aanwezig is en voor zover er nog een risico is, we dat op een zodanige manier kunnen monitoren, dat het geen reële impact zal hebben op de veiligheid van de huizen voor onze Stadjers. Het tweede grote risico is de boring. Tot we die boring hebben uitgevoerd, blijft dat waarschijnlijk het grootste risico in dit project. Levert de bron die we aanboren werkelijk het vermogen op dat we ervan verwachten? Voor zover we het hebben kunnen onderzoeken, en dat hebben we ook gedaan, zijn ook op dat punt de verwachtingen nog steeds positief. Mocht het toch zo zijn dat die boring tegenvalt, dan is er altijd nog een Europese subsidie achter de hand, die 85% van de kosten daarvoor dekt. Het laatste risico zit hem in de afzetmarkt. Gaan we er uiteindelijk in slagen om genoeg woningequivalenten op de bron aan te sluiten om dit project rendabel te maken? Daar hebben we inderdaad gisteren een kleine tegenvaller in gehad, omdat we, in plaats van de 3500 die we op dit moment graag hadden willen hebben, er nu nog maar 3100 hebben. Maar is dat een reden om nu te concluderen dat die afzetmarkt in de toekomst niet gegarandeerd is? Wat mijn fractie betreft niet. Wij hebben er nog steeds het volste vertrouwen in dat we er in de toekomst in gaan slagen om afdoende woningequivalenten aan te sluiten op warmtenet.

De VOORZITTER: De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja bedankt, voorzitter. Ik hoor de heer Schimmel zeggen dat hij er nu voldoende vertrouwen in heeft. Maar in de commissie hebt u toch duidelijk gezegd dat als de 3500 niet zouden worden gehaald, u een heel andere afweging zou maken en we hier een heel andere discussie zouden voeren. Nou, nu hoor ik helemaal geen heel andere afweging. U maakt gewoon dezelfde afweging, maar dan met 400 minder.

De heer SCHIMMEL (D66): Nee, u mag beste weten dat ik niet geamuseerd was, toen die brief gisteren binnenkwam en dat ik toch wel dacht: hoe kan dit? Maar als je kijkt hoe dit kan, is aan de orde dat de Rijksuniversiteit Groningen voor ruim vijfhonderd woningequivalenten, dus als ze die wel hadden getekend, zaten we er ruim boven, nu heeft besloten om besluitvorming uit te stellen. Het is nog steeds niet zo dat we die er op lange termijn ook niet opnieuw bij krijgen. Het is niet zo dat we een hele partner zijn kwijtgeraakt. Het is een specifieke situatie, waar de Rijksuniversiteit Groningen mee kwam, dat zij eventueel nieuwbouw van het Rekencentrum overwegen, dat ervoor zorgt dat we nu helaas die arbitraire ondergrens, die wij onszelf hebben gesteld, op dit moment niet gehaald hebben. Maar dat zegt niets over de toekomstperspectieven, want er zit, de heer Koks refereerde daar ook al aan, nog heel veel potentie in de pijplijn. En ik heb er nog steeds vertrouwen in dat wij uiteindelijk makkelijk naar die vijfduizend gaan die wij nodig hebben om in dit project quitte te spelen en dat we ook die tienduizend uiteindelijk op lange termijn prima kunnen halen.

De heer UBBENS (CDA): Ja, ik hoor u nu zeggen dat die grens ineens arbitrair is, terwijl het de vorige keer een grens was waarbij, als die niet gehaald was, u een heel andere afweging zou maken. En die andere afweging maakt u nu niet. Want u beweert nu ineens: "Ja, we halen het bijna, we gaan het in de toekomst wel halen" en dan had u net zo goed die opmerking twee weken geleden niet kunnen maken.

De heer SCHIMMEL (D66): Ik heb die opmerking gemaakt, waarom we die grens hebben gesteld en ja, hij is arbitrair. We kunnen er een discussie over voeren, maar hij is arbitrair. We hebben dat onszelf zo gesteld. Wat we nodig hebben om quitte te spelen is 5000, dat is niet die 3500. Het gaat erom of je er op dit moment vertrouwen in hebt dat, voor er überhaupt geboord is, voor er ook nog maar een schep de grond in is gegaan, of een grote boor, want scheppen wordt misschien een beetje veel moeite, wij nu al 3100 contracten hebben liggen. Dat geeft mij voldoende vertrouwen om ervan uit te kunnen gaan dat we dit project in de toekomst op een rendabele manier kunnen uitvoeren. En nogmaals, dat is

een kwestie van vertrouwen, want dit project is niet zonder risico's. Maar gezien de ernst van de klimaatproblematiek waar wij mee kampen, gezien het feit dat wij met z'n allen de ambitie hebben gesteld om in 2035 energieneutraal te zijn en dat keer op keer, als we het over duurzaamheid hebben, alle partijen in de raad zeggen: "Ja, dat moeten we doen, we willen dat realiseren", dan moet je op een gegeven moment risico's gaan nemen. En in dit project zijn er natuurlijk nog risico's, maar die risico's zijn dermate adequaat afgedekt, dat als je serieus werk wilt maken van die ambitie om energieneutraal te zijn in 2035, we dit niet kunnen laten liggen. Daarom zal mijn fractie hier ook mee instemmen.

De VOORZITTER: Laatste opmerking hierover, de heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja graag. Ik stel vast dat een van de manieren om de risico's te beperken juist is om vooraf met gegarandeerde contracten te werken. Dat is de reden dat die ondergrens is vastgesteld. En als je dan zegt: "Dat maakt mij niet zoveel uit, want het is een arbitrair getal en het kan ook best lager zijn", dan neem je de risico's dus niet serieus.

De heer SCHIMMEL (D66): Nou ja, we hebben alsnog 3100 contracten binnengekregen en er lopen nog gesprekken met andere partijen om meer van die contracten binnen te krijgen. Dus wat mij betreft is het vertrouwen er nog steeds. Ja, het risico is hiermee ietsje groter geworden, maar dat is niet de schuld van de gemeente. Tot vorige week vrijdag, tot maandag leek het erop dat we het allemaal nog prima hadden gehaald. Dit is voor mij geen reden om nu te zeggen dat we er niet mee moeten doorgaan. We moeten hier wel mee doorgaan en wij zullen instemmen. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Koks nog.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, er is nog een risico en ik ben wel benieuwd naar wat de heer Schimmel daarvan vindt. Ik heb het zelf niet genoemd. Er bestaat het risico dat bij de boring gas wordt aangetroffen in een bepaalde hoeveelheid in het water. Dan staat vervolgens de volgende dag de NAM op de stoep en zegt: "Heel mooi, gas, dat hoort bij ons". En dan zijn we het kwijt. Wat vindt u van dat risico?

De heer SCHIMMEL (D66): Nou, ik vind dat een heel klein risico, op basis van de expertmeetings die wij hebben gehad. Het is zeer, zeer onwaarschijnlijk dat de hoeveelheid gas die we daarin zouden vinden zo substantieel is dat de NAM daar een probleem over gaat maken.

De VOORZITTER: Wie mag ik het woord geven? De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja, ik ben na de eerste twee sprekers niet het enige raadslid dat hier uiteen gaat zetten dat geothermie een grote bijdrage kan leveren aan onze doelstelling om Groningen energieneutraal te maken. En na mij zullen er vast nog velen volgen. En dat we met dit project ook een stap kunnen zetten om onze afhankelijkheid van aardgas af te bouwen en daarmee een bijdrage leveren aan het aanpakken van de aardbevingsproblematiek in onze provincie. Het is alleen wel erg gemakkelijk om te zeggen: "We willen energieneutraal zijn, we willen van aardgas af en daaraan draagt dit project bij, dus laten we het maar doen". We moeten kijken naar de kosten in verhouding tot de duurzaamheidswinst en de risico's die dit project oplevert voor de gemeente, zowel financieel als ook de risico's voor de stad. De CDA-fractie is kritisch op de financiën van de gemeente en wij vinden dat er minder makkelijk geld uitgegeven zou moeten worden. Ook in dit geval kun je je afvragen of met 60 miljoen euro niet meer duurzaamheid bereikt kan worden. We zeggen wel dat dit project een grote bijdrage levert aan een energieneutrale stad, maar de heer Schimmel refereerde er net ook al aan: het gaat hierbij hooguit om een aantal procenten, 4%, dat wil ik wel geloven. Een andere vraag die wij ons gesteld hebben, is of het verstandig is om als gemeente zover je nek uit te steken, terwijl er geen private partij te vinden is die met eigen geld risicovol wil deelnemen aan dit project. Al deze vragen hebben wij ons gesteld. We zijn kritisch geweest op dit project. We moeten constateren dat er een gedegen second opinion is uitgevoerd en dat er volgens ons voldoende behoudende inschattingen zijn gemaakt om eventuele tegenvallers te kunnen opvangen in dit project. Aan de andere kant blijft het zo dat met dit project risico's genomen worden. Er blijft altijd een mogelijkheid dat de boring mislukt of,

zo hoorden we vorige week, dat de druk in de ondergrond te laag blijkt te zijn. Wil de wethouder nogmaals bevestigen dat bij een drukdaling van meer dan 100 bar gestopt gaat worden met het project, althans het boorgedeelte, omdat er dan wel risico's op aardbevingen ontstaan? En bij een verlenging daarvan: waarom gaat de wethouder niet nogmaals met het ministerie om tafel zitten om te kijken of we dit risico niet ook onderdeel kunnen laten zijn van de regeling die gebruikt kan worden voor een mislukte boring?
Uiteindelijk komt het voor de CDA-fractie erop neer dat wij in dit geval wel bereid zijn om onze nek uit te steken. Er worden hier risico's genomen, maar deze zijn verantwoord onderbouwd door diverse onderzoeken, waarin er voldoende vertrouwen hebben. Met dit project geeft de gemeente het goede voorbeeld. Al decennialang praten we over de energietransitie en over duurzame energie. En ja, met nieuwbouw zien we dat nul-op-de-meter-woningen al bijna de standaard zijn geworden, maar daar moeten we niet in blijven hangen. Want hoeveel duurzame nieuwbouw we ook kunnen bouwen in de stad, een groot deel van onze stad bestaat uit bestaande gebouwen. En dit project is juist zo belangrijk, omdat het bestaande gebouwen duurzaam kan verwarmen. Hier had ik het graag bij gelaten. Ik had graag gezegd: "We gaan voor dit voorstel stemmen". Helaas kwam er gisteren een brief, waardoor we toch weer verontrust zijn. Er zouden, voor de raadsvergadering, als ondergrens minimaal 3500 getekende contracten liggen voor 3500 woningequivalenten. Dat was de ondergrens. Nu blijkt dat er een krappe 3200 woningequivalenten is gecontracteerd. Waarom wordt hier zo gemakkelijk overheen gestapt? Het grootste risico van dit project is dat er onvoldoende contracten kunnen worden afgesloten. Dat is ook een van de conclusies van de second opinion. Daarom is het minimum van 3500 woningequivalenten vastgesteld. Nu halen we dat niet en wordt er overheen gestapt. Dat geeft ons weinig vertrouwen in de manier waarop er met dit soort problemen in dit project wordt omgegaan. Oogkleppen op en doorlopen maar.

De VOORZITTER: De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Voorzitter, ik had begrepen uit het hele verhaal, dat als we in totaal straks vijfduizend woningequivalenten hebben, we dan al op break even zitten. Dus waarom maakt u zich druk om driehonderd woningequivalenten?

De heer UBBENS (CDA): Dan kunnen we net zo goed de discussie voeren waarom we dat hebben ingevoerd. Dan kun je zeggen: "Ja, die vijfduizend, het kan ook wel iets minder dan vijfduizend". Volgens mij hebben we dat als risicobeheersing ingevoerd. Als we ons daar helemaal niets aan gelegen laten liggen en zeggen: "Ja, nou ja, het kan ook wel veel minder", dan heb ik het idee dat de risicobeheersing in dit project nog onvoldoende is.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Maar u hebt toch ook de reden vernomen, gisteren in de brief, waarom het nu even driehonderd minder is? En dat er nog genoeg alternatieven zijn?

De heer UBBENS (CDA): Ja, omdat er contractpartijen afvallen, die het toch niet willen of om een andere reden nu geen contract kunnen tekenen. Maar dat kan net zo goed straks voor alle andere contracten ook gelden. Bovendien ga ik ervan uit dat op dit moment de contracten worden getekend van de partijen die het gemakkelijkst te contracteren zijn. Straks komen de partijen waarbij misschien grotere hobbels genomen moeten worden. Dan wordt het misschien alleen nog maar moeilijker.

De VOORZITTER: Eerst de heer Van der Glas, daarna de heer Schimmel en dan mevrouw Koebrugge.

De heer VAN DER GLAS (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. Ik zou graag van het CDA willen horen: is een tegenvaller van driehonderd woningequivalenten in dit stadium van het geothermieproject voor het CDA aanleiding om dit project te stoppen?

De heer UBBENS (CDA): Nou, in eerste instantie wel, want het was de ondergrens. En als je die ondergrens niet haalt, zou je in principe moeten zeggen: stoppen. Tenzij je kunt aantonen dat er verder

heel goede risicobeheersmaatregelen genomen kunnen worden of dat op korte termijn het contract nog wordt getekend. Maar daar heb ik nog niets over gehoord.

De VOORZITTER: De heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (D66): Voorzitter, het lijkt er toch op dat het CDA die ondergrens opeens heilig aan het verklaren is, terwijl, dat heb ik u net ook al aangegeven, die ondergrens was bedoeld om te kijken of wij er op dit moment voldoende vertrouwen in hebben dat we in de toekomst met alle andere partijen die er nog bij komen, voldoende afzetmarkt kunnen creëren voor dit project. Hebt u nu op basis van het feit dat de RUG, die nog steeds voor volgens mij 341 woonequivalenten wel getekend heeft, maar voor één specifiek pand, omdat ze daar nieuwbouw overwegen, heeft gezegd: “Wij stellen die beslissing uit”, geen vertrouwen meer in de toekomst van het project?

De heer UBBENS (CDA): Natuurlijk is het vertrouwen daardoor minder. Een stuk minder. Kijk, vorige week nog is er gezegd: “Het zou wel eens op 3900 kunnen uitkomen”. Als je dan een week later moet constateren dat je nog niet eens de 3500 haalt, snap ik niet dat de meeste partijen daar niet van schrikken of denken: laat de wethouder het nog eens uitleggen, maar nu al bij voorbaat steun betuigen aan dit voorstel.

De VOORZITTER: Mevrouw Koebrugge.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Voorzitter, ik hoor de heer Ubbens het steeds over de ondergrens hebben, maar ook over “op dit moment”. Ik denk ook wel dat daar de crux zit. De RUG had ook morgen kunnen zeggen dat zij toch die rekenkamer iets anders zou doen en dan had u misschien wel ingestemd. Gaande dit project zullen zich meer van dit soort situaties voor kunnen doen. Alleen, aan de andere kant komen er ook weer bij. Is inderdaad niet, ook volgens het CDA, het moment waarop die vijfduizend gehaald moeten worden, als we echt de eerste boring gaan doen en het grootste risico van de hele investering gaan lopen, het moment dat we echt moeten kijken of we die afzetmarkt wel halen of niet?

De VOORZITTER: Oké, de heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, u zegt: “Het laaghangende fruit is nu geplukt” en het wordt in de toekomst alleen maar somberder om de klantenkring verder te verbreden. Maar denkt u juist niet dat er in de landelijke politiek een rol ligt om ervoor te zorgen dat fossiele brandstoffen minder aantrekkelijk worden dan bijvoorbeeld die duurzame energie? En dat we daar ook via de landelijke kanalen invloed op moeten uitoefenen?

De heer UBBENS (CDA): Ja, dat zou best kunnen, maar dat is buiten ons bereik. Wij kunnen dit hier beïnvloeden. Als wij dit als ondergrens hebben gesteld, dan kunnen we ons daaraan houden of we kunnen het gewoon negeren en zeggen: “Laten we maar doorgaan”.
Daarnaast is de vraag, en dan kan ik afsluiten, waarom wij er nu pas achter komen. Vorige week is nog gezegd: “3900 woningequivalenten worden gecontracteerd”. Hoe kan het nou zijn dat de organisatie verrast is door het standpunt van de RUG? Vorige week was nog het idee dat ze zou gaan tekenen en nu niet. Wat zegt dit eigenlijk over de andere verwachtingen van de nog te tekenen partijen? Uiteindelijk heeft deze gang van zaken ons vertrouwen in dit project wel beschadigd. We zijn benieuwd naar de reactie van de wethouder.

De VOORZITTER: De heer Van der Glas.

De heer VAN DER GLAS (GroenLinks): Voorzitter, met geothermie zetten wij in deze gemeente een stap in de richting van een energieneutrale stad en die stap is niet zonder risico’s. De presentaties die we recentelijk hebben gezien van IF Technology en QCOM hebben ons het vertrouwen gegeven dat de risico’s erg klein zijn. En dan praat ik over risico’s op aardbevingen. En dat, indien nodig, bijtijds aan de handrem getrokken kan worden. Ook hebben wij vertrouwen dat het aantal afnemers van warmte

zal groeien van 3500, naar 5000, uiteindelijk naar 10.000 woningequivalenten. De fractie van GroenLinks kan ermee instemmen om vanuit de gemeente Groningen 7 miljoen euro te investeren in dit project, al was het maar omdat wij het risico van niets doen nog veel risicovoller vinden. Het klimaat is aan het veranderen en ook Groningen moet zijn steentje bijdragen om dit om te keren. Zonder geothermie heb ik grote twijfels of we deze energietransitie kunnen bewerkstelligen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Koebrugge.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Voorzitter, een spannend moment vandaag, want de raad beslist vandaag over een gigantische investering. Een investering die kan leiden tot een enorme boost voor de energietransitie, maar ook het risico in zich heeft om een grote teleurstelling te worden. We hebben nog niet zo lang geleden gezien wat voor gevolgen een project kan hebben, waar enthousiast mee ingestemd wordt, maar dat uiteindelijk niet geworden is wat we met elkaar beoogd hadden: het Infoversum. U mag best weten dat ik dit zelf ook een spannende beslissing vind, en de woordvoering en in de commissievergadering en vandaag gehoord hebbende, ben ik duidelijk niet de enige. De risico's die geothermie met zich meebrengt, heb ik tijdens de commissievergadering al genoemd. Het college kan deze risico's weerleggen en als raad moeten we daarop kunnen vertrouwen. Er zijn ook diverse onderzoeken gedaan en we zijn het afgelopen jaar uitvoerig geïnformeerd. Dank daarvoor aan het college en aan de heer Ubbens, die een groot deel van de organisatie van de expertmeeting in januari op zich heeft genomen. Nu moeten we een beslissing nemen. Dat het een riskant project is, is duidelijk. Dat zal ook een belangrijke reden zijn waarom private partijen deze uitdaging niet, of nog niet aandurven. Als wij op de energietransitie in willen zetten, om onafhankelijker van gaswinning te worden, moeten uitdagingen als deze wel aangegaan worden. De VVD maakt daarom de keus om nu wel te kiezen voor deze investering. Dit neemt echter niet weg dat de VVD-fractie vindt dat tijdens het project steeds beoordeeld moet worden of het nog verstandig is om door te gaan. Een vraag aan het college daarom, hoe het college de raad zal blijven betrekken bij deze besluiten, wanneer het alleen nog aandeelhouder is binnen WarmteStad BV. Daarnaast is de VVD van mening dat, wanneer de boring slaagt, en er gebruikgemaakt kan worden van de geothermische bron, er optimaal de ruimte is om te experimenteren met deze vorm van energie. Niet alleen door warmtenet, maar ook door andere, misschien ook wel commerciële partijen. Er wordt immers een behoorlijke subsidie vanuit de overheid verstrekt. Dan wil je ook alle ruimte hebben om de energietransitie vorm te geven. Hoe wil het college deze ruimte voor experimenten bevorderen?
Tot slot. We hebben gisteren een brief ontvangen, waaruit naast een paar positieve ontwikkelingen, ook een negatieve ontwikkeling blijkt, waar ook de VVD van geschrokken is. Het college geeft in de brief al aan dat het nog steeds vertrouwen heeft in het organiseren van een afzetmarkt die voldoet aan de eisen van de businesscase. De RUG heeft wel vertrouwen in het project, maar heeft het contract maar deels getekend. Waarom is er opeens onduidelijkheid ontstaan over of het wenselijk is om het rekencentrum via geothermie van energie te voorzien? Is er een kans dat de RUG alsnog tekent of kunnen we beter inzetten op andere gebruikers? De VVD heeft nog een aantal vragen en verwacht dat er ook in de toekomst vragen zullen blijven komen, gezien de risico's van dit project. We verwachten daarom ook van het college dat het de raad zeer actief zal blijven informeren, we zijn ook al uitvoerig geïnformeerd, over de ontwikkelingen. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja dank u wel, voorzitter. Dat we wereldwijd moeten overstappen op alternatieve energiebronnen is duidelijk. Het moment is slechts een kwestie van tijd en misschien zetten we hier in Groningen een volgende stap in. Fossiele brandstoffen raken uitgeput en de gevaarlijke en nadelige gevolgen van de aardgaswinning zijn in de regio Groningen meer dan duidelijk. De noodzaak om andere vormen aan te boren is ook duidelijk. De vraag die nu voorligt is of de risico's voldoende in kaart zijn gebracht en of de investering op dit moment verantwoord is. En we moeten ons daarbij niet laten leiden door eventuele subsidies, want geld is een slechte raadgever. Er is veel aandacht, uitleg, informatie en onderzoek gedaan naar risico's, zoals aardbevingen. We hebben

twee geothermieprojecten in Nederland bezocht en op initiatief van de heer Ubbens heeft er een uitgebreide expertmeeting plaatsgevonden.

De VOORZITTER: En de heer Ubbens wil ook een interruptie plaatsen.

De heer UBBENS (CDA): Ja bedankt, voorzitter. Hoor ik de heer Sijbolts zeggen dat we dit project zonder subsidies moeten gaan uitvoeren?

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Nee, ik heb gezegd dat het verleidelijk kan zijn om vanwege subsidies sneller in te stemmen met plannen, maar dat dit niet de hoofdreden moet zijn waarom we projecten ontwikkelen.
Ten aanzien van de aardbevingen vinden wij de argumenten om deze risico's te weerleggen voldoende onderbouwd. Dat geldt ook voor voordelen voor bewoners die worden aangesloten op een warmtenet. De boringen blijven een risico, maar de noodzaak om alternatieve energiebronnen aan te boren is groot. De eis voor de warmte-afzet fase 1 is 3500 woningequivalenten. Deze eis is ook vastgelegd in de kadernota Plankrediet Geothermie en Warmtenet Noord West. Het is tot op de dag van vandaag echter niet gelukt om dit aantal te halen, of te contracteren, misschien een beter woord. Want doordat de RUG slechts deels heeft getekend, blijft de teller steken op 3189 woningequivalenten, bleek uit de brief van het college van gisteren. De Stadspartij heeft daarom nog een aantal vragen aan het college. Kan het college aangeven wanneer de RUG besluit over de toekomst van het Rekencentrum van de RUG? En wat als de RUG negatief besluit? Welke zekerheden kan het college geven dat de gestelde woningequivalenten worden behaald? Welke argumenten heeft het college om nu af te wijken van het vastgestelde aantal woningequivalenten? En is het het college al bekend welke concrete bijdrage de Gasunie gaat leveren aan het warmtenetproject? Wij zijn benieuwd naar de antwoorden.

De VOORZITTER: Voordat ik de volgende spreker vanuit de raad het woord geef, zou ik even iets huishoudelijks met u willen bespreken. Dit is het laatste agendapunt. Het is 18.25 uur. We kunnen twee dingen doen. We kunnen proberen het af te maken, maar dan komen wij straks niet meer bij ons restaurant, omdat de Vismarkt vol staat. Het lijkt mij dat we dit ook niet onder druk van de tijd moeten zetten door het nu snel af te rafelen, dus ik zou me ook kunnen voorstellen dat we de eerste termijn vanuit de raad afmaken, dat we daarna gaan eten en daarna de eerste termijn van de beantwoording van het college doen. Zo zijn er nog meer varianten mogelijk. Wat is uw beeld?

De heer DIJK (SP): Voorzitter, komen we echt niet meer het restaurant binnen? Het is een beetje lullig als wij ze hebben gevraagd om open te blijven en we komen niet.
De VOORZITTER: Ik schat in dat wij toch nog wel even flink met elkaar in gesprek blijven en dat dit toch nog wel een uurtje zal vergen. Dat denk ik. Als u denkt dat dit niet zo is en we het rond 19.00 uur kunnen afronden, zou ik me kunnen voorstellen dat we het afmaken. Is dat niet zo, dan is het misschien toch verstandig om even te gaan eten.
Akkoord. We maken de eerste termijn van de raad af en daarna gaan we eten. Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja dank u wel, voorzitter. Vinden wij dat wij onze energievoorziening moeten verduurzamen? Ja, volmondig, absoluut. En zijn wij van mening dat wij juist in Groningen, waar we te maken hebben met de aardbevingsproblematiek vanwege de gaswinning, risico's moeten nemen met nieuwe manieren van energieopwekking? Een aarzelend nee is het antwoord. Nee, omdat Groningen veel te lang de speelbal is geweest van de gasmaffia, met alle risico's van dien en aarzelend, omdat vooruitgang soms het nemen van risico's inhoudt. Die moet je niet per definitie uitsluiten, maar dat mag je ook niet als excuus gebruiken om elke vernieuwing maar als verbetering te omarmen. En hiermee waren we dus aan het worstelen toen we de laatste informatie van het college kregen. De ondergrens van 3500 woningequivalenten wordt niet gehaald, maar: "Dit is geen enkel probleem, het gaat allemaal wel goed komen". Het gaat allemaal wel goed komen? Dat is nu net de trigger die we nodig hadden om de knoop door te hakken. Voor ons was het al een grensgeval en als het college vervolgens grenzeloos wil handelen is voor ons de grens bereikt. Dan krijg je wat ons betreft wel het nadeel van de twijfel. Een ondergrens is dus al een ondergrens en deze financiële losse eindjes van het college zijn voor ons de reden om hun stokpaardje uit te stellen. Het

lijkt ook wat dat betreft een patroon te worden. Zie diftar, zie MartiniPlaza, zie topsportzorgcentrum. We moeten vertrouwen hebben en nu ja zeggen, maar meestal betekent het dat je gewoon niet terug kan en dat er geld verspild gaat worden.

De VOORZITTER: De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Voorzitter, ik hoor mevrouw Woldhuis praten over diftar. U bent dus tegen diftar?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nee voorzitter, dat hebt u mij niet horen zeggen. Wat ik probeer te benadrukken is dat wij elke keer een voorstel voor de kiezen krijgen en we maar moeten vertrouwen op de blauwe ogen van de wethouder, die zegt dat het allemaal wel goed komt. Maar we hebben een aantal voorbeelden gezien, volgende week gaan we het ook uitgebreid over het topsportzorgcentrum hebben en dat soort dingen, die niet het vertrouwen geven die ze eigenlijk zouden moeten krijgen. Dat is mijn punt.

De VOORZITTER: De heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (D66): Voorzitter, mevrouw Woldhuis zegt dat zij de wethouder op zijn blauwe ogen moet vertrouwen. Of groen, wat voor kleur ogen hij ook mag hebben. Toch blauw? Nou oké, dat doet er verder niet zoveel toe.

De VOORZITTER: Het enige wat hier van belang is, is de kleur van de ogen van het voltallige college.

De heer SCHIMMEL (D66): Volgens mij moet u de wethouder niet op de kleur van zijn ogen vertrouwen, wat die kleur ook moge zijn, maar moet u kijken naar de businesscase die voorligt en alle data die wij hebben verzameld, alle expertmeetings die wij al hebben gehad over dit project en moet u op basis daarvan de afweging maken: hebt u er voldoende vertrouwen in dat wij in de toekomst naar dat absolute minimum dat nodig is van vijfduizend woningequivalenten kunnen komen? Dan vind ik het toch raar dat nu, omdat er een klein kinkje in de kabel zit, namelijk dat de RUG niet voor het hele pakket heeft getekend, wat ze eigenlijk zou doen, dat vertrouwen ineens compleet weg zou vallen.

De VOORZITTER: U bent een interruptie aan het plegen. Ik dacht dat u dat even uit het oog verloren was. Gaat uw gang, mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nou, ik vind het wel bizar. Het grootste risico is dat we te weinig contracten krijgen. En u stapt daar zo overheen en zegt: “Ja, maar ik heb wel vertrouwen dat het goed komt”. Ik vind het gewoon bizar.

De VOORZITTER: De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Voorzitter, onderzoek heeft uitgewezen, en daar hebben we ook steeds second opinions over gehad, dat het bij vijfduizend woningequivalenten al break even is. Dus hoe kunt u zeggen dat dit het grootste risico is? Ik heb begrepen dat boren het grote risico was.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ik heb het over de financiële risico’s, waar wij het nu over hebben en waar ik mijn twijfels bij heb, waarom we niet met dit voorstel in gaan stemmen. Het kan toch niet zo zijn dat, als ik naar een bank ga en ik vraag om een hypotheek, en de bank zegt tegen mij: “Ja mevrouw Woldhuis, u moet minimaal zoveel verdienen en anders krijgt u die hypotheek niet”, dat ik dan gewoon zeg: “Ja maar goed, nou, ik kan daar niet helemaal aan voldoen, maar mag ik toch wel even die hypotheek krijgen?” Er is geen bank die dan tegen mij zegt: “Nou ja, omdat u van die mooie bruine of blauwe ogen hebt, krijg u toch gewoon het geld”. Dat is het punt waar ik het over heb. Die ondergrens. We hebben een ondergrens met elkaar bepaald en we zeggen gewoon met elkaar: “We

stappen hier overheen, want we vertrouwen er wel op dat het goed komt". Nou, ik heb dat vertrouwen niet en daarom zullen wij tegenstemmen. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (D66): Ja, als je naar de businesscase kijkt, is het idee van dit plan dat we uiteindelijk warmte gaan leveren tegen een tarief dat op 85% zit van de huidige gasprijs. Acht u het waarschijnlijk dat, als wij aan mensen een lagere prijs gaan bieden voor hun warmte, wij dan niet in staat zullen zijn om mensen te vinden die denken: oh, dat is goedkoper en dan ben ik ook meteen van het gas af, van de "gasmaffia", dan heb ik daar niet meer mee te maken. Vindt u het dan echt zo onwaarschijnlijk dat wij die extra tweeduizend woningequivalenten gaan halen?

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij dit onderwerp nu afsluiten. Volgens mij is het helder wat ieders positie is. Nog een laatste opmerking van uw kant?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja. Daar gaat het niet om, of ik daar vertrouwen in heb. We hebben met deze cijfers te maken en op basis van feiten en cijfers stemmen wij tegen.

De VOORZITTER: Oké. Wie mag ik het woord geven? Ja, de heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Wij als gemeente verbruiken relatief veel energie, als het gaat om warmte. Wanneer wij als gemeente de ambitie hebben om in 2035 energieneutraal te worden, blijkt dit een blok aan het been. Het gebruik van warmte zal dus ingekort moeten worden en/of er dienen andere vormen van energie gewaarborgd te worden. Geothermie is er een van en de Partij voor de Dieren is een enthousiast voorstander van geothermie. Onze huidige energiebronnen lopen, zoals wij allen weten, leeg en dit geeft de nodige schade aan milieu, mens en dier. Dat moet anders. Met het inzetten van de geothermie lijkt de gemeente Groningen een goede weg in te slaan. Natuurlijk naast zonne-energie, isolatie en windenergie. Groningen legt zichzelf hoge ambities op als het gaat om energiezaken en ook wij zijn van mening dat het onderdeel geothermie er prima tussen te scharen is. Het is een grootschalig project dat hier besproken wordt, dat voor een langere periode veel huishoudens in de stad kan voorzien van energie. Tot zover niets dan goeds. Echter, er dient wel een afzetmarkt te zijn voor deze mooie en duurzame vorm van energie. En zoals het lijkt was deze inmiddels goed gevonden en werd naar verwachting voldaan aan in ieder geval de minimale afzet in de eerste fase. We ontvingen deze week natuurlijk de brief met de mededeling dat toch niet alle contracten zijn ondertekend. Dat lijkt een beetje een domper. De vraag is eigenlijk: is er een redelijke verwachting over de besluitvorming van de RUG? Mocht de RUG zich wat dat betreft terugtrekken, zijn er dan al andere opties om alsnog de minimale afzeteis te kunnen halen? Hoe verzekeren wij ons ervan dat de huidige contracten ook daadwerkelijk getekend gaan worden, dat niet op het laatst ineens nog meer twijfel ontstaat, zoals nu bij de RUG het geval is? Ik wil graag een reactie van de wethouder hierop. Ondanks dit punt blijven wij wel enthousiast over de geothermie an sich en over het algemeen zijn wij erg te spreken over de communicatie rondom dit onderwerp, zowel naar de raad als aan omwonenden en andere betrokkenen. Deze was veelzijdig en toegankelijk. Hierdoor lijkt het mogelijk een weloverwogen besluit te kunnen nemen over dit onderwerp. Bepaalde onzekerheden, zoals het gevaar voor aardbevingen, zijn zo goed als mogelijk weggenomen, waardoor wij concluderend zeker positief zijn over het voorstel. Waarschijnlijk zullen we instemmen met de verstrekking van het besproken budget, dat hiervoor vrijgemaakt dient te worden. Dank u wel.

De VOORZITTER: Eerst mevrouw Jongman en dan de heer Lammers.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. In de commissie hebben wij aangegeven dat we eerst best heel enthousiast waren over het project, maar dat er toch wel een soort moment van 'go of no go' aangekomen is. En dat je dan een afweging moet maken tussen kansen en risico's, want het is een investering van 7 miljoen euro, waar we het over hebben. Maar niet alleen van ons, we vragen het ook van meerdere partners en we doen het niet in ons eentje, maar met een compleet opgezette NV. Waar we het over eens zijn met zijn allen, ook in deze raad, is dat we in het

kader van duurzaamheid ook keuzes moeten maken voor de toekomst. Er zijn op dit moment meerdere sporen aan de gang: wind, zon en ook geothermie. Wij hadden in de commissie een aantal kritische vragen. Hoe zit het met de businesscase, wat betekent de komst van nieuwe energievormen voor de toekomst en wat betekent het voor de prijs die de mensen in de huishoudens gaan betalen? En ik moet zeggen dat de extra ambtelijke informatie en ook heel technische informatie ons toch ook nog wel veel betere inzichten heeft opgeleverd dan we eerder hadden in de commissie zelf. Want onze zorg voor bijvoorbeeld een energiedump, met heel lage prijzen, wordt dan weerlegd door de koppeling die gemaakt wordt tussen de gasprijs en de index op de SDE-subsidie. Dus in die zin gaan we ons met geothermie, als je puur naar de prijs kijkt, niet uit de markt prijzen. Een tweede vergelijking die we gemaakt hebben in de commissie is: is de investering in geothermie het wel waard, als je het vergelijkt met een spoor op windenergie of een spoor dat we willen uitzetten via zon? Wat dan ook heel duidelijk naar voren kwam, is dat het voordeel van geothermie is dat het een heel effectief gebruik van de bron is. Warmte komt boven en gebruik je meteen, ook in de huizen. Veel CO2 wordt bespaard. Met een windmolen heb je, ter vergelijking, wel elektriciteit, maar daar moet je nog weer warmte van maken. Dus dat is ook een aspect dat je in het geheel moet meewegen. En wat we ook nog meekregen uit die sessie is veel betere informatie over de bron, want waar eerst over vijftig jaar werd gesproken, staan nu cijfers van minimaal tachtig jaar. Weliswaar een investering in een put die dan weer veertig jaar meegaat, maar waar ook weer technologische verbeteringen in te verwachten zijn.
Al met al een hele berg informatie om weer na de commissie tot nu te verwerken. Tot gisteravond. Oh ja, ik wil nog even de aardbevingsrisico's benoemen. Wat ons betreft zijn die duidelijk en voldoende beantwoord. Ik heb daar nog wel een vraag over. Het college zegt: "Een adequaat werkend TLS geeft ons dan voldoende zekerheid en pas op dat moment gaan we gunnen". Hoe ziet het college dat voor zich? Op het moment dat u een goed werkend TLS hebt, gaat u gunnen. Is het die manier waarop u gaat werken of gaat u al gunnen en ondertussen wachten totdat er een goede TLS is? Ik hoor graag het definitieve antwoord daarop.
Het twee punt is wat al mijn collega's ook benoemd hebben, dat de ondergrens niet behaald is. De vraag aan het college is: dan hebt u hem niet gehaald, maar wat is uw verwachting voor de toekomst, op basis van het feit dat wij nu op 3189 zitten? Stel dat u verder helemaal niets haalt, wat betekent dat voor de businesscase? Die informatie staat niet in de brief die wij gisteravond gehad hebben. Dus graag ook daar nog een duidelijk antwoord op. En dan als laatste punt die SDE-beschikking. Dat is natuurlijk wel weer positief nieuws van gisteren. Dus de plussen en de minnen blijven elkaar hierop volgen. Maar we willen dit nog graag meewegen in ons definitieve ja of nee voor geothermie. Dus ik hoor het graag, dank u.

De VOORZITTER: Dank u. De heer Lammers.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Ja dank u, voorzitter. Ik denk dat ik hier de voordelen van geothermie niet uiteen hoef te zetten. In de afgelopen commissievergadering waren we al positief. Dat blijven we. Specifiek wil ik het traffic light system, dat TLS, dat mevrouw Jongman al aanhaalde, nog even noemen, want met de ingebruikname van zo'n systeem hebben wij het idee dat de veiligheid van alle inwoners van Groningen koste wat kost gewaarborgd wordt, wat toch wel een van de belangrijkste risico's is geweest. De overige risico's zijn denk ik goed uiteengezet door zowel de SP als D66. Wij sluiten ons aan bij hun analyse van die risico's en wij delen dan ook de mening dat de risico's voldoende zijn afgedekt en we kunnen dan ook onze steun betuigen voor dit voorstel. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Dank u, voorzitter. Zonne-energie, windenergie, biomassaprojecten, wat een moeilijke woorden allemaal, en aardwarmte: allemaal instrumenten om ons doel om in 2035 energieneutraal te zijn een stap dichterbij te brengen. Wij zijn dan ook verheugd dat het college met het definitieve raadsvoorstel 'Investering in geothermie en warmtenet Noordwest' is gekomen. Wij zijn onder de indruk van de zorgvuldigheid waarmee het project geothermie wordt opgezet.
Hierna hebben we te maken met WarmteStad en dan gaat het anders. Daar wordt aan gerefereerd in de brief die we gisteren hebben ontvangen.

De VOORZITTER: Ik ga eerst even de heer Koks de gelegenheid geven.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, ik merk dat de heer Loopstra ook moeite heeft met het woord ‘geothermie’. Bent u er geen voorstander van om de term ‘aardwarmte’ te gebruiken?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Dat vind ik een heel goede suggestie, voorzitter. Dan gaat het vanaf nu hopelijk goed.
Wij hebben in de commissie de toezegging gekregen van het college op het gebied van werk, van scholing en ook hebben we het gehad over de financiering van potten en pannen, waarbij het college ook beloofde daar bij de corporaties aan te werken. We hebben er inmiddels ook met warmte overleg over gehad, dus dat zit allemaal goed.
Wij schrokken wel even van die brief van gisteren, dat laatste stukje over besluitvorming naar 8 juni. Wat betreft de informatievoorziening zitten we op de lijn van de VVD. We willen wel graag op de hoogte blijven van dit project en niet alleen als het misgaat. We willen gewoon geïnformeerd worden over de voortgang. Maar, wat wel een beetje zo is, en die brief ademt dat uit: ja, zo meteen gaat het anders. Dan heb je de WarmteStad BV. In de commissie heb ik ook gezegd: “Het college blijft bij dit belangrijke project altijd verantwoordelijk”. Wij willen straks niet hebben dat als ik vraag: “Nou, hoe zit het met de social return on investment bij dit project?”, dat het college zegt: “Ja, daar kan ik niets over zeggen, want daar gaat de WarmteStad BV over”. Ik vind dat met de toezegging die het college aan ons heeft gedaan, dat het ook in de toekomst de vinger aan de pols zal houden, en ook op termijn andere zaken, het college altijd aanspreekbaar is op dit traject. Daar wou ik het vooralsnog bij laten, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan is het nu 18.40 uur en wij schorsen de vergadering tot 19.40 uur en dan gaan we door. De vergadering is geschorst.

(Schorsing 18.40 uur - 19.50 uur)

De VOORZITTER: Mag ik de leden van de raad verzoeken hun plaatsen in te nemen? Misschien nog even een klein puntje, voordat de wethouder het woord krijgt. Ik heb u nog in onzekerheid gelaten over agendapunt 7l. Daar hebt u zich natuurlijk grote zorgen over gemaakt, begrijp ik. Dit gaat definitief naar de volgende vergadering. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, dank u wel. Dank aan de raad voor de bijdragen. Ik wilde maar even beginnen, voor ik naar de inhoud overga, om ook dank te zeggen voor de complimenten die zijn uitgedeeld voor de informatievoorziening en voor de manier waarop het proces begeleid is. Daar hebben we ons best voor gedaan en ik denk ook echt dat de mensen van WarmteStad en onze organisatie daar complimenten voor verdienen. Want los van de inhoudelijke uitkomst, is het in elk geval zo merk ik, dat mensen het gevoel hebben dat ze op basis van de goede informatie een besluit kunnen nemen. En dat is van heel groot belang. Dus dat vooraf.
Velen van u hebben het aangegeven: de beslissing die vandaag voorligt, daar moet ik toch in algemene zin ook iets over zeggen, voordat ik naar uw vragen ga, is van grote omvang. Als het gaat om de energietransitie die we met elkaar door te maken hebben en de ambitie van energieneutrale stad, dan hebben we een heleboel projecten in deze stad. En dan is het ook nog wel zo dat we misschien tegen elkaar zeggen: “Goh, het zijn allemaal wel kleine stapjes naar een heel groot doel”, want de opgave is heel erg groot, maar deze transitie, dit project van die geothermie waarmee je tienduizend woningen op die manier van duurzame warmte kunt voorzien, is echt ten opzichte van andere projecten een enorme bijdrage. Ik hoor dat het wel wordt gerelativeerd, maar ten opzichte van andere projecten is het echt een forse opgave. Daar komt bij dat we het niet alleen maar doen vanwege duurzaamheidsperspectieven, maar ook, en een aantal van u heeft dat ook genoemd, vanwege een aantal andere heel belangrijke voordelen die aan dit project verbonden zijn. Een van de belangrijkste is ook door de SP aangegeven, die gaat over de sociale opgave die we ook hebben. De winst die we hebben door ervoor te zorgen dat mensen betaalbaar kunnen wonen. Op deze manier kunnen we ook

een bijdrage leveren aan betaalbare energielasten voor de korte en voor de lange termijn. En dat bij corporatiewoningen, waar dat ook geen overbodige luxe is.
Dan hebben we ook nog het thema van deze stad en zijn kennisinstellingen en de energiesector, die in deze stad zo goed draait en waar we ook zoveel werkgelegenheid door creëren. Ook daarvoor biedt het project natuurlijk een prachtige kans om ook op het Zerniketerrein met de kennisinstellingen zo'n project te kunnen draaien, dat te laten zien en er verdere kennis over te ontwikkelen, zeg ik alvast tegen mevrouw Koebrugge. Want natuurlijk is het zo dat wij met dit project ervoor zorg willen dragen dat we bijvoorbeeld op EnTranCe ook samen met marktpartijen willen kijken hoe we die techniek verder kunnen brengen. Hoe kunnen we nou leren van dit project, ook voor de toekomst? We zijn ook in gesprek met marktpartijen om te kijken of wij met die restwarmte bijvoorbeeld nog weer andere toepassingen kunnen laten plaatsvinden. Dus het is ook echt een project dat bijdraagt aan Groningen Kennisstad. En de vierde, heel belangrijke is de bevingsproblematiek, waarbij natuurlijk hoort dat we zeggen: "Laten we nu alles op alles zetten om de onafhankelijkheid van het gas te verwezenlijken". Dus echt een paar heel grote bewegingen, grote doelen die hiermee dichterbij komen.
Dan voorzitter, mevrouw Jongman gaf het ook aan, de bijdrage van warmte in de hele energietransitie is van heel groot belang. We moeten niet alleen maar stroom hebben, maar ook warmte, want dat is 40% van het totale energieverbruik en bij woningen is dat 60%. Dus ook daar is het echt van belang om die beperkte mogelijkheden die er zijn om warmte duurzaam op te wekken, ook in te zetten.
Een groot project met veel voordelen. Maar er horen natuurlijk ook risico's bij. Bij een groot project als dit horen risico's. Die hebt u ook gezien en geïdentificeerd en daar hebben wij ook met Rebbl en met anderen over gesproken. Dat is op de eerste plaats de boring. Hebben we daadwerkelijk een ondergrond en een druk waarmee wij verder kunnen? En het tweede is de afzet. Als het gaat om het eerste risico, dat van de boring, hebben we het mooie gegeven dat wij voor 85% een verzekering hebben afgedekt via een EZ-subsidie, de zogenaamde RNES-subsidie. Dat betekent dat we zo'n 1,3 miljoen euro risico overhouden op dat deel en dat is ook precies het bedrag dat wij toevoegen aan het weerstandsvermogen.
Het tweede gaat over de afzet en dan komen we natuurlijk direct op het punt van de 3500 woningequivalenten die ook door velen van u is genoemd. Ik hoef er geen geheim van te maken dat ik echt niet gelukkig was dat ik hier niet kon staan met ondertekende contracten die samen 3500 woningequivalenten vertegenwoordigen. Dat hebben we met elkaar afgesproken aan het begin van het traject en daar zijn we ook vol voor gegaan en tot heel kort geleden leek dat ook gewoon te lukken. Niettemin, dat is niet zo. We staan op ongeveer 3200 en dan is de terechte vraag: wat betekent dat nou eigenlijk en hoe moeten we dat zien in het perspectief van het hele traject? Wat zegt dat over het vertrouwen naar de toekomst? Dus we moeten even een stap terugzetten. Wat voor consequentie trekken we daaruit? Dan is het van belang om daar een aantal zaken bij aan te geven. In de eerste plaats is dat aantal van 3500 woningen echt bedoeld geweest, vanaf het kader al, om te laten zien: hebben wij met elkaar een kickstart voor dit project? Hebben we genoeg vertrouwen? Zijn er genoeg afnemende partijen die zeggen: "Wij willen meedoen aan het project en wij willen onze woningen er op aansluiten. Wij willen die sprong wagen", zodat we ook verder kunnen richting 5000 en uiteindelijk naar 10.000 woningequivalenten. Want dat is natuurlijk het doel van dit project. Niet om 3500 woningequivalenten te behalen, maar om 10.000 woningequivalenten te bereiken. Dan constateer ik dat wij alle partners die we wilden betrekken hebben betrokken. Dat de corporaties hebben getekend, dat de Hanzehogeschool heeft getekend, dat de Rijksuniversiteit heeft getekend, dat er vertrouwen is bij die partijen en dat de enige reden dat wij nu niet precies die 3500 hebben in één gebouw zit, waar gewoon om een praktische reden, ik kom daar wel even op terug, nu geen contract voor getekend kon worden. Daar komt bij dat we nog zo'n 1400 woningen in de pijplijn hebben zitten waarvan wij hopen in elk geval een deel te contracteren in de komende periode. Dus er zijn ook gesprekken voor een veel groter aantal dat nog op komst is en het uiteindelijke potentieel dat we hebben geïdentificeerd in het hele gebied is 20.000 woningequivalenten. Iets meer zelfs; ruim 20.000 woningequivalenten. We hebben ons gericht, ook wat betreft het perspectief op die 10.000, op een deel daarvan, eigenlijk op de helft daarvan, waarvan we hebben gezegd: "Laten we ons nou op de eerste plaats daarop richten", maar er is nog meer potentieel, ook nog voorbij die 10.000. En dan zegt het CDA: "Is dit nou eigenlijk niet de makkelijkste fase en wordt het niet steeds ingewikkelder om nu volgende partijen te contracteren?" Mijn stelling is dat dit niet het geval is. Dat heeft met twee voorname dingen te maken. In de eerste plaats is het nu juist een grote hobbel dat je in deze fase

partners moet overtuigen van de haalbaarheid van het project, van de meerjarige zekerheid van afname van warmte, van een goede businesscase die er staat, waar je vertrouwen in moet hebben, terwijl we helemaal nog niets zien met elkaar. Er is nog geen put, er is nog geen netwerk en tegelijkertijd moet je een contract tekenen waarin je zegt: “Over twee jaar ben ik daarbij”. Dus dat is een enorme hobbel waar je met elkaar intensief over in contact bent. Is dit nu een project dat echt haalbaar is? Daarvan hebben de partijen gezegd: “Ja” en vervolgens is de vraag welke woningen, welke complexen je allemaal nog kunt aansluiten, de komende jaren, om die afzetmarkt nog groter te maken. En we hebben nu gekeken naar gebouwen, ook naar de toekomst toe, die het snelst aan te sluiten zijn op het netwerk dat we gaan aanleggen. Maar het is niet per se zo dat dit de makkelijkste gevallen zijn. Dus het is niet zo dat we nu het makkelijkste hebben gedaan en dat het moeilijkste nog moet komen. Voorzitter, dus dat is een aantal zaken vooraf, waardoor wij die beweging naar meer woningequivalenten met alle vertrouwen tegemoet zien. Het feit dat wij nu een tijdsprobleem hebben, een faseprobleem hebben, waarin wij heel graag bij deze besluitvorming het al zover hadden gehad, wil niet zeggen dat het risico is toegenomen dat we uiteindelijk die equivalenten niet gaan halen. Het feit dat een gebouw er tussenuit valt wil niet zeggen dat je in één keer geen vertrouwen meer hebt in het behalen van die duizenden equivalenten die je nodig hebt. Zo zijn we natuurlijk voortdurend in gesprek over allerlei gebouwen die uiteindelijk wel of niet kunnen worden aangesloten.

De VOORZITTER: De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja bedankt, voorzitter. Waarom is dan die ondergrens in eerste instantie vastgesteld? Ik bedoel: wat heb je dan aan een ondergrens als die vervolgens niet zo heel veel zegt?

Wethouder GIJSBERTSEN: Ja voorzitter, hij zegt wel iets. Wij hebben met elkaar een ondergrens vastgesteld, omdat wij willen zien dat wij zo meteen een bron gaan aanleggen waaraan ook partijen zich willen committeren en waarvan ze ook zeggen: “Wij hebben woningequivalenten die erop aangesloten willen worden en wij willen ook contracten tekenen om dat te gaan doen”. Je hebt een zekere basis nodig om daarmee te starten. 3500 had ook 3000 of 4000 kunnen zijn, maar het gaat erom of je voldoende vertrouwen hebt in de uiteindelijke ontwikkeling van het project. Dat hebben wij nu ook, juist omdat je die contracten al hebt en die partijen al hebt gebonden.

De heer UBBENS (CDA): Ja, dat zegt u, maar u zegt ook: “Je moet een ondergrens stellen om vertrouwen te wekken”. En die ondergrens is niet gehaald. En desondanks “hebben wij er vertrouwen in”.

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, het is niet één plus één is twee. Het is een ingewikkeld project. Op het moment dat dit zich voordoet, we wilden die 3500 halen en daar zitten we een paar honderd onder, wat doe je dan? Er is niet een soort automatische uitkomst: dan houdt het op. Dan zet je een stap terug en dan vraag je: “Wat zegt dat nu, dat we er niet zijn, voor dat totale project?” Dan constateer ik dat we nog heel veel perspectief hebben op de toekomst van de woningequivalenten, dat we goede partners hebben die ook vertrouwen hebben in het project, dat er heel veel potentieel is in de stad voor aansluitingen en, dat vind ik belangrijk om toe te voegen, dat zelfs als wij met 3500 door zouden moeten, dan nog: een paar mensen hebben gesproken over quitte spelen op 5000, maar met 3500 spelen wij in die zin quitte, dat wij als aandeelhouder WarmteStad niet extra hoeven te subsidiëren, zal ik maar even zeggen, bovenop de beslissing die nu voorligt. Wat wij graag willen is dat wij naar die 5000 gaan, omdat we dan ook dividenden kunnen verwachten later, en dan op het rendement zitten van 6%, dat wij ook in dit kader hebben afgesproken. Dus zelfs in dat scenario, zeg ik ook in de richting van mevrouw Jongman, ben je nog niet gelijk in de situatie waarin je je leningen niet meer kunt afbetalen, als WarmteStad. Maar niettemin. Ik wil er niet te lang bij blijven hangen, want het doel is uiteindelijk 5000 en 10.000 en nogmaals, we hebben daar vertrouwen in.
Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Voorzitter, u zegt eigenlijk: “Met die businesscase komen we met het aantal dat wij nu hebben, waar nu concreet voor getekend is, ook uit”. Dat zegt u?

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, er zit een marge in die businesscase van het niveau van het rendement dat we willen halen met die 5000 woningequivalenten en het rendement dat we moeten

halen om aan onze betaalverplichtingen te kunnen voldoen. En dat laatste, daar is sprake van bij die 3500. Maar bij 5000 zit je op die 6% waar wij eigenlijk van uitgaan in de businesscase. Dus inderdaad, het is niet zo dat bij die 3500 er uiteindelijk automatisch een rekening komt naar de gemeente Groningen en naar het waterbedrijf om bij te betalen om de exploitatie van WarmteStad overeind te kunnen houden.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Maar ook niet bij 3189? Want dat is nu de basis waarop wij dit besluit gaan nemen.

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, dan wordt het heel precies op het aantal. U krijgt van mij de toezegging dat wij niet gaan gunnen als wij geen 3500 woningequivalenten hebben. We hebben nog twee jaar de tijd om sowieso tot die 5000 te komen. De uiteindelijke gunning is begin 2017. Wij zijn ervan overtuigd dat wij die 3500 dan hebben en als wij die niet hebben, dan kunnen wij niet gunnen.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, wat voor financieel risico hebben wij dan als wij die gunning niet doen?

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, dan gaan wij over op het scenario waarin wij biomassa gaan uitvoeren. Dat is weliswaar qua duurzaamheid en uiteindelijk ook qua businesscase uiteindelijk niet zo gunstig als het aardwarmtescenario, maar niet eentje dat onmiddellijk leidt tot hele problematiek, omdat we dan de boring nog niet hebben gedaan en die kost natuurlijk heel veel geld. Die is veel duurder dan de investeringen die we moeten doen bij een biomassaproject.

De VOORZITTER: De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, ik hoor de wethouder ook zeggen dat er 20.000 mogelijke wooneenheden in dat gebied zitten, die aangesloten zouden kunnen worden op aardwarmte. Komt van die 20.000 een groot deel uit de instellingen en bedrijven met wie we nu contracten hebben afgesloten?

Wethouder GIJSBERTSEN: Ja voorzitter, voor een groot deel wel. Het is complex. Er zitten ook particulieren bij, er zitten ook utiliteiten bij, maar er zit een groot deel bij van partners met wie we nu contracten hebben gesloten. Ja.

De VOORZITTER: Moment nog even. Mevrouw Koebrugge nog even en daarna kunt u vervolgen.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik had nog een vraag over wat als we die 5000 niet halen en dan niet gunnen, maar overgaan tot een biomassacentrale. Hoe ziet u het dan met de subsidies die specifiek voor de geothermie verstrekt worden? Komt het dan ook nog steeds gewoon uit of moet er dan wel geld bij, omdat die subsidies er niet meer zijn?

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, wat ik zojuist zei is juist: we hebben een businesscase waarmee we ook in het biomassascenario uit kunnen. En het feit dat we de investering voor de boring dan niet hoeven te doen, compenseert het feit dat er andere kosten achter vandaan komen. Dus dat leidt niet tot een onmiddellijk financieel vraagstuk.
Voorzitter, er is een aantal positieve ontwikkelingen die hier ook tegenover staan, die hier ook een rol bij kunnen spelen. Op de eerste plaats de nieuwe SDE. We hebben de werkelijke beschikking niet binnen, maar die gaat zeker komen, waarmee we de businesscase echt een stuk robuuster kunnen maken. U moet dan denken aan een rendement dat minstens zo’n 0,5% hoger zal uitvallen en daardoor hebben we ook minder vertragingsrisico. Want die oude SDE, daar liepen wij wat op in, omdat we eigenlijk iets te laat waren om die vanaf het begin te gaan gebruiken. Daar hebben we bij de nieuwe SDE geen problemen mee. We hebben onze financiers voor vreemd vermogen. Drie banken hebben aangegeven: “Wij kunnen hier ook vreemd vermogen in stoppen, onder bepaalde voorwaarden”. Het waterbedrijf is inmiddels ook, sinds vanmiddag, definitief akkoord. De Provincie, GS, heeft ingestemd en legt het aan de PS voor via de wensen en bedenkingenroute, dus we zien een heel aantal positieve ontwikkelingen in het project. Wat denk ik ook goed is om te zeggen, in reactie op de Stadspartij, is

dat de gesprekken met de Gasunie nog lopen en in een vergevorderd stadium verkeren. Ik heb nu geen aanleiding om te veronderstellen dat we daar niet uitkomen. Als dat lukt, heeft dat natuurlijk flink effect op de besluitvorming van vandaag in positieve zin, omdat we dan een extra publieke partner zouden hebben, die ook financieel bijdraagt aan dit project. Dus een aantal heel positieve ontwikkelingen. Ik vind het eerlijk gezegd echt een indrukwekkende prestatie, laat ik dat nog zeggen, voorzitter, dat wij in deze stad in staat zijn om met deze partners zo'n project letterlijk van de grond te trekken. Of in de grond, wat u wilt. Om met onze partners het project, zowel met de warmtebron als met warmtenet, tegelijkertijd op deze manier aan te pakken. Daar is ontzettend hard aan gewerkt en ik vind het echt een enorme prestatie. Als we kijken naar de risico's die voorliggen, dan zijn die er. Ik neem die niet allemaal weg. U hebt ook de Rebbl-groep gezien. Maar dan is de mening van het college echt dat de businesscase zoals hij er nu ligt, zo robuust is en de perspectieven op de afzet zo groot zijn, dat wij dit voorstel echt met vol vertrouwen aan u kunnen voorleggen.

De VOORZITTER: De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, nog even over die Gasunie. Als u overeenstemming bereikt met de Gasunie, hoe moet ik dat dan zien? Komt u dan weer terug hier, bij de raad? Komt u dan melden: "We hebben er een partner bij en zus en zo ziet de overeenkomst eruit" en wordt dit dan voorgelegd?

Wethouder GIJSBERTSEN: Ja voorzitter, dan kom ik bij u terug. Dat is misschien een mooi bruggetje naar de vragen die zijn gesteld over de betrokkenheid van uw raad. We hebben in de raadsbrief opgeschreven dat wij ook volgens de kadernota Verbonden partijen met u afspraken hebben gemaakt. Dus we leggen een aantal grote besluiten, waarvan een aantal in de brief is opgenomen, aan u voor via de wensen en bedenkingenroute. We hebben elk jaar in oktober inzicht in de jaarcijfers van WarmteStad en ik zeg uiteraard toe dat wij majeure beslissingen die we de komende tijd gaan nemen, ook met u zullen delen. Maar het is waar dat u in een controlerende rol zit. Maar niettemin denk ik dat het goed is dat we ook aan de voorkant al een aantal randvoorwaarden hebben aangegeven. Bijvoorbeeld, zeg ik tegen mevrouw Jongman, over de ontwikkeling van het TLS. Dus zonder TLS geen boring. Dat TLS moet ontwikkeld zijn. Zonder 3500 woningequivalenten geen boring. Dus u hebt een aantal garanties vooraf en voor het overige geldt dat u ook echt door het college wordt meegenomen en ook gelegenheid hebt om aan de bel te trekken als dat niet gaat zoals u wilt of verwacht had.

De VOORZITTER: De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Voorzitter, ik heb alleen niet meer de toezeggingen van het college gehoord die aan mij gedaan zijn in de commissievergadering, waar we werk, scholing en ook de voorfinanciering van pannen en potten bespraken. Ik heb aangegeven dat onze fractie niet wil dat we op een bepaald moment tegen een muur oplopen en dat het college zegt: "Ja, maar daar gaan wij niet meer over, daar gaat WarmteStad over". Dus ik wil graag een bevestiging van de toezegging die het college aan mij heeft gedaan tijdens de commissievergadering.

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, omdat u zelf ook die toezegging al noemde in uw woordvoering, vond ik het niet nodig om die nogmaals te doen. Maar u hebt mij goed gehoord in de commissie. Dus die toezegging doe ik nogmaals.
Voorzitter, een aantal concrete vragen misschien nog. Een paar vragen zijn gesteld over het specifieke besluit van de RUG. De RUG besluit over dit gebouw waarschijnlijk eind dit jaar. Er is geen zekerheid over of dit specifieke gebouw nog werkelijk op het warmtenetwerk zal worden aangesloten. Als dat wel zo is, is dat hartstikke mooi. Als dat niet zo is, moeten we putten uit de andere equivalenten die nog in de rij staan. Nogmaals, we hebben er 1400 in de pijplijn zitten en uiteindelijk een potentieel van meer dan 20.000. Dan voorzitter: stoppen wij bij meer dan 100 bar met boren?

De VOORZITTER: Moment, de heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja, nog even terugkomend op het laatste punt, voorzitter. Hoe kan het nou zo zijn dat het nu pas duidelijk wordt dat het onduidelijk is bij de RUG of ze dit wel of niet in het project wilde houden? Waarom is dat nu pas bij de organisatie bekend?

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, dit stond natuurlijk ook nog op mijn lijstje. Dat is een goede vraag. Het is een beetje het punt van verrast worden. Wij hebben echt heel intensief contact met onze contractpartners. Het is niet een contact van 'we bellen eens een keer in de twee weken', het is echt een intensief contact. Ook op ambtelijk niveau is er echt gewerkt aan de voorbereidingen van dit specifieke besluit. Maar je ziet dat toch in het enkele geval van dit gebouw er in de communicatie over en weer een misverstand is ontstaan. Ik wil er ook niet helemaal over in de diepte treden, maar het is gebeurd. Maar het geeft mij in ieder geval geen aanleiding om dat vervolgens door te trekken naar allerlei andere projecten die we op de lijst hebben staan, want daar is ook allemaal een verhaal bij te houden. Maar ik kan het niet mooier maken dan het is. Dit gebouw, wij dachten echt dat het goed zou komen en dat we het contract konden tekenen, maar het bleek uiteindelijk niet zo te zijn. Dus dat is ongelukkig. Maar ik denk niet dat we daaraan grote conclusies over alle andere gebouwen op de lijst moeten verbinden.
Voorzitter, dan herhaal ik nog even mijn punt in de richting van het CDA. U had het over contractpartijen die zijn afgevallen. Dat is nadrukkelijk niet het geval. Er zijn geen contractpartijen afgevallen, er is een gebouw afgevallen. Dat is echt een cruciaal onderscheid voor dit debat en ook voor het vertrouwen dat je in dit project kunt hebben.
Dan had het CDA gevraagd of wij nu stoppen met boren, of beter gezegd een tweede boring doen, op het moment dat na de eerste boring blijkt dat de ondergrond in Groningen-stad toch wel verdacht veel lijkt op de ondergrond in het Slochterenveld. Het antwoord is: nee, dat doen wij dan niet. Dan gaan wij niet over tot die tweede boring. Dat zou buitengewoon onverstandig zijn. Dan, voorzitter, heb ik volgens mij de vragen gehad.

De VOORZITTER: De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Voorzitter, ik had er nog een vraag aan gekoppeld, namelijk waarom het dan niet mogelijk is om van die RNES-regeling gebruik te maken en of dat niet besproken kan worden.

Wethouder GIJSBERTSEN: Nee voorzitter, die regeling heeft betrekking op andersoortige risico's. Dus niet op aardbevingsrisico's. Het is een specifieke regeling, die RNES en die is gewoon niet van toepassing op dit type risico's en wel op de risico's waar we ook nu gebruik van hebben gemaakt. Dus die regeling strekt zich niet zover uit dat we daar op die manier gebruik van kunnen maken. Voorzitter, ik was door mijn woordvoering heen, eerlijk gezegd.

De VOORZITTER: Ik ga eens even kijken of de raad dat ook vindt of dat er punten zijn blijven liggen. Zijn er geen punten blijven liggen? De heer Loopstra kijkt mij nog even indringend aan. Dan volgt daaruit automatisch de volgende vraag: is er behoefte aan nog een tweede termijn? De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Kunnen we even kort schorsen?

De VOORZITTER: Ja, dat is uitstekend. Dat zou dan mijn volgende vraag zijn. Hebt u behoefte om te schorsen? Dat kan. Vijf minuten?

De heer UBBENS (CDA): Vijf minuten.

De VOORZITTER: Akkoord. Dan schorsen wij vijf minuten.

(Schorsing 20.15 uur – 20.20 uur)

De VOORZITTER: De vergadering is heropend. De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja bedankt, voorzitter. In de eerste termijn heb ik ook een paar keer genoemd dat wij een onafhankelijke en complete afweging willen maken van het hele proces. Dat daarin die contracten voor ons wel een belangrijke rol hebben gespeeld. We hebben ons erover verbaasd dat een aantal partijen daar heel gemakkelijk overheen stapt en dan ook die ondergrens als arbitrair neerzet. Dat heeft het ons wel moeilijk gemaakt, want dat geeft geen vertrouwen in het feit dat met die risico's verstandig wordt omgegaan. Ik denk wel dat de wethouder daar op zich goed op heeft gereageerd, al noemt hij wel wederom dat het 3000 kan zijn, maar ook 4000 kan zijn. Feit is dat wij moesten afgaan op een ondergrens van 3500 en dat die niet is gehaald. Ik denk dat de opmerking van de wethouder belangrijk is, dat we met het huidige aantal van 3500 in ieder geval uit de kosten kunnen raken. Ik denk dat we er wel vertrouwen in kunnen hebben dat we dat getal in ieder geval kunnen halen. Daar heb ik wel vertrouwen in. Dus dat is een goed teken.
Maar los van deze discussie die we net hebben gehad, wat ook vertrouwen geeft, is in ieder geval de informatievoorziening tot nu toe. Ik denk dat die altijd heel open is geweest. Ik heb nooit het gevoel gehad dat er informatie is achtergehouden. Dan is het wel vervelend om te zien dat er dus partijen zijn, bij dit proces betrokken, die plotseling op het laatste moment zich terugtrekken en dat we daarmee in deze discussie terechtkomen. Maar in principe vind ik dat de wethouder onze twijfels wel heeft weggenomen.

De VOORZITTER: Mag ik dit beschouwen als een uitgebreide stemverklaring, mijnheer Ubbens? De vraag lag voor: wilt u een tweede termijn? Toen zei u: "Ik wil even schorsen". Maar het is akkoord. Zijn er meer stemverklaringen? De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u wel, voorzitter. De antwoorden van het college en de toezegging van het college om niet te gaan gunnen onder de 3500 woningequivalenten, tezamen met een onderbouwing van de businesscase en de hogere garantie om de alternatieve energiebronnen aan te boren, zijn voor de Stadspartij voldoende redenen om vertrouwen te hebben in het project voor geothermie. Daarom zullen wij ook instemmen met het raadsvoorstel.

De VOORZITTER: De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, mijn vraag van daarstraks over of die 20.000, die potentieel aanwezig zijn, ook bestaande contractpartners zijn, en de wethouder zegt: "Ja, voor een belangrijk deel" geeft ons het volledige vertrouwen dat er op den duur voldoende liefhebbers zijn, temeer ook omdat de energiekosten voor huurders lager worden of in ieder geval in de hand gehouden worden. Dus wij denken dat er groeipotentieel zat is.

De VOORZITTER: Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Na eerdere hobbels die wat weg zijn genomen, waren er gisterenavond dus twee nieuwe hobbels. Maar ik vind dat de wethouder heel duidelijk geantwoord heeft, heel kort samengevat 'zonder TLS geen boring en zonder 3500 geen vergunning'. Op deze wijze denk ik dat dit voldoende vertrouwen geeft om door risico's, mochten die zich voordoen in de toekomst, toch nog weer van de 'go' op de 'no go' over te gaan. Dus in die zin kunnen wij straks ook het knopje 'ja' indrukken.

De VOORZITTER: Ja, mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, ik moet vertrouwen op de woorden van de wethouder dat het allemaal wel goed komt, terwijl de cijfers en feiten nu zo zijn dat de afspraken die met de raad zijn gemaakt niet nagekomen kunnen worden. U hebt zelf het risico genomen om uw afspraak met de raad zo te organiseren dat als een partij afhaakt, de afspraken niet nagekomen kunnen worden. Dan moet de wethouder ook het risico accepteren dat er een fractie is die tegen gaat stemmen en het verbaast mij dan ook dat andere fracties hier zo makkelijk overheen stappen.

De VOORZITTER: Anderen nog? Niet? Dan stel ik voor dat wij gaan stemmen.
38 voor, 1 tegen. Het voorstel is aanvaard.

(Applaus)